

Juni 2017

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-området *SE0540286 Kurebo*

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000 - områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitat-direktiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livs-miljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitat- direktivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000- område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och natur- typer, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skydds- beslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har till kommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”kartverktyget skyddad natur”. I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Lena Smith

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0540286 Kurebo

Kommun: Falköping

Områdets totala areal: 2,9 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-05-05

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-06-16

Markägarförhållanden:

Privat

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2001-06-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6230 - Stagg-gräsmarker

6270 - Silikatgräsmarker

6410 - Fuktängar

6510 - Slätterängar i låglandet

7230 - Rikkärr

1166 - Större vattensalamander, *Triturus cristatus*

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: I Natura 2000-området Kurebo är de prioriterade bevarandevärdena de gamla kulturmarkerna med artrika gräsmarksnaturtyper i betesmarkerna, slätterängen och rikkärret.

Motivering: Ängen och naturbetesmarkerna är representativa för Västergötlands slätt- och

odlingsbygder och har lång kontinuitet av hävd. I markerna finns bitvis art- och individrika växtsamhällen med ett stort antal ängs- och betesmarksarter.

Prioriterade åtgärder: Fortsatt skötsel med slåtter eller bete av de naturliga fodermarkerna så att de förblir välhävdade. Markerna ska skyddas mot andra åtgärder som t.ex. dikning eller näringstillförsel som skulle kunna förändra och försämra områdets höga naturvärden. Röjning av inträngande igenväxningsvegetation bör göras vid behov.

Beskrivning av området

Natura 2000-området Kurebo ligger i sydligaste delen av Falköpings kommun, söder om Börstig. Området ligger i skogsbygd och omges av barrskogar. Kurebo består av fuktiga, översilade välhävdade betes- och ängsmarker. Här finns en lång rad hävdgynnade arter som är knutna till ogödslade fodermarker bl.a. slåttergubbe, tätört, gökblomster, klasefibbla, stagg och slåtterfibbla. Slätterängen som ligger i områdets norra del är en pärla bland ängar och utgör en av länets allra artrikaste och mest välskötta marker. Natura 2000-området består av tre delområden som alla omger gården Kurebo. Delområde 1 ligger i sydväst, delområde 2 i norr, delområde 3 i öster. Alla tre delområdena har särskilda värden och har miljöstödd för särskild skötsel enligt landsbygdsprogrammet från 2016-2020. Varje delområde har en egen åttagandeplan för skötseln som varierar en del mellan de tre områdena. Se under bevarandeåtgärder.

Delområde 1 utgörs av betesmark som till största delen består av fuktäng men med torrare silikatgräsmark längst i väster och öster. En mindre vattensamling vid en aspdunge finns i området där större vattensalamander förekommer (första fyndet gjordes vid en inventering 1997). Området är artrikt och hyser många hävdgynnade kärllväxter såsom darrgräs, stagg och gökblomster. I fältskiktet finns en del förna och inväxning av smågranar förekommer. De artrikaste delarna skulle eventuellt kunna skötas som slåtteräng för att gynna ängsfloran. Delområde 2 utgörs av slåtteräng och silikatgräsmark samt ett mindre rikkärrsområde i nordväst. Området hävdas genom slåtterängsskötsel av Falbygdens naturskyddsförening. I området finns många slåtterängsväxter bl.a. slåtterblomma, svinrot och slåttergubbe samt också den rödlistade och hotade arten större ögontröst (starkt hotad, EN). Även ängssvampar och åkergroda förekommer här.

Delområde 3 utgörs av betesmark med naturtyperna fuktäng, stagg-gräsmark och silikatgräsmark. Även finns hävdgynnad flora med t.ex. prästkrage, stagg, gökblomster, ärenpris, skallror och grön nattviol men också en del igenväxningsvegetation.

Den västra delen av Kurebo, d.v.s. delområde 1 och 2, utgör ett biotopskyddsområde och hela Natura 2000-området är av riksintresse för naturvärden. Delområde 2 och 3 är också nationellt värdefulla ängs- och hagmarker.

Bevarandemål

Området ska bestå av välhävdade ängs- och betesmarker utan igenväxningsvegetation. De äldre ängsmarkerna och de naturvärden som är knutna till dem ska bevaras.

Vad kan påverka negativt

Faktorer som skulle kunna påverka hela områdets naturvärden negativt:

- minskad eller upphörd hävd kan på sikt leda till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- gödsling kan missgynna den konkurrenssvaga floran.

Ytterligare faktorer som kan påverka de områden som nyttjas som betesmark negativt:

- indirekt näringstillförsel genom tillskottsutfodring av djur eller sambete på gödslad vall.

- användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin som kan vara negativt för den dynglevande insektsfaunan och bör bara användas vid behov.

För ytterligare faktorer som kan påverka områdets naturvärden negativt, se respektive naturtyp/art.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken). Om en verksamhet/åtgärd påverkar ett Natura 2000-område så kan denna vara tillståndspliktig även om den utförs utanför Natura 2000-området.

Skydd:

- Förutom Natura 2000-bestämmelserna är delområde 1 (västra betesmarken) och 2 (slåtterängen) också skyddade med biotopskydd.

- Riksintresseområde för naturvärden, Kurebo.

- Delområdena 1 (västra betesmarken) och 3 (östra betesmarken) är nationellt värdefulla ängs- och hagmarker, Kurebo.

För arten större vattensalamander gäller följande:

- Arten ingår i art- och habitatdirektivets bilaga 2.

- Arten kräver noggrant skydd enligt art- och habitatdirektivet då den även ingår i art- och habitatdirektivets bilaga 4 och betecknas med N i artskyddsförordningens bilaga 1.

- Vilt levande exemplar av arten är fredade enligt 1-4 stycket 4§ Artskyddsförordningen (2007:845) vilket innebär att det är förbjudet att avsiktligt störa, fånga eller döda arten, eller avsiktligt förstöra eller skada bo- och viloplatsen samt att skada eller samla in ägg.

- Vilt levande exemplar av arten omfattas av 23§ Artskyddsförordningen vilket innebär att det är förbjudet att förvara och transportera arten.

Skötsel:

- Skötseln ska följa områdets olika åtagandeplaner som hör samman med miljöstödet. Rójning av sly och annan igenväxningsvegetation bör genomföras vid behov.

- Delområde 1, betesmark; sent betespåsläpp (1 juli) så att blommorna hinner sätta frö, ej vinterbete. Nederbördsrika år kan betet vara mer extensivt. Inträngande smågran bör hållas efter. Eventuellt skulle artrika delar om området kunna skötas som slåtteräng.

- Delområde 2, slåtteräng; slåtterängsskötsel som innebär att ängen städas under våren, slåttas på sensommaren (mellan 15/8 och 15/9), höet bärgas och området efterbetas. Ohävdarter som älggräs och tågväxter hålls efter.

- Delområde 3, betesmark; betesdrift hela vegetationssäsongen, ej vinterbete.

- Generellt bör betetrycket ökas något i betesmarkerna d.v.s. i delområde 1 och 3, för att få bukt med ohävdarter/igenväxningsvegetation.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6230 - Stagg-gräsmarker

Areal: 0,15 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen återfinns i det östra delområdets södra del (delområde 3). Typiska arter som förekommer är jungfrulin, liten blåklocka, nattviol, ormrot, slåttergubbe, stagg och ängsvädd (2009).. Stagg-gräsmarken har miljöstöd för särskilt skötsel enligt landsbygdsprogrammet. I samband med ansökan om miljöstöd besöktes området i fält av Länsstyrelsens landsbygdsenhet och en åtagandeplan har upprättats för 2016-2020. Se även bevarandeplanens första del.

Generell beskrivning av naturtypen: Artrika, hävdpräglade gräsmarker nedanför trädgränsen på torra till friska, silikatrika jordar. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0 - 30%. Silikatgräsmarker är den vanligaste betesmarkstypen i Sverige och har vanligen en örtrik markvegetation. Örtrikedomen gör dem viktiga för många insekter, inte minst fjärilar och bin. Naturtypen kan uppträda i olika skepnader beroende på bland annat fuktighet och klimat. Typiska arter är blåsuga, slåttergubbe, darrgräs, jungfrulin, slät dyngbagge (m.fl. dyngbaggsarter), månhornsbagge, vårtordyvel, ängspärlemorfjäril, smultronvisslare, slåttergräsfjäril m.fl.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, uppluckrad grässvål samt konkurrens från ohävsarter och främmande arter. Naturtypen är även känslig för förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och för minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen Stagg-gräsmarker (6230) ska vara minst 0,15 hektar. Regelbunden hävd med bete (helst med nötdjur) (ej vintertid), eller slåtter och efterbete ska påverka området. Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. fjolårsgräs) ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Typiska och karaktäristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska finnas och föryngra sig. Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi och näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Stagg-gräsmarkerna ska vara öppna och krontäckningen liten. Varken vedartad eller örtartad igenväxningsvegetation ska förekomma mer än i begränsad utsträckning. För naturtypen främmande arter ska inte förekomma. Enstaka värdefulla träd eller buskar t.ex. bärande och blommande träd/buskar, hålträd, hagmarksträd, gamla träd ska förekomma. Typiska och karaktäristiska kärlväxter ska förekomma tämligen allmänt.

Negativ påverkan

Faktorer som kan påverka negativt, gäller även för naturtyperna 6270 och 6410:

- Utebliven röjning av igenväxningsvegetation och minskat eller upphört bete leder på sikt till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- Alltför kraftig röjning av buskar och träd så att organismer som är beroende av dessa strukturer missgynnas.
- Överbete. Alltför intensivt betestryck påverkar naturtypen negativt.
- Skötsel som avlägsnar småbiotoper, kantzoner och mosaikmiljöer och skapar skarpa gränser mellan olika markslag påverkar naturtypen negativt.
- Spridning av gödsel i naturtypen påverkar floran negativt.
- Sambete med gödselad vall ger även en indirekt näringstillförsel till naturbetesmarken.

- Tillskottsutfodring och vinterbete av betesdjuren ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran.
- Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan och bör därför endast användas vid behov.
- Markexploatering och annan markanvändningsförändring i objektet eller i angränsande områden, exempelvis anläggning av ny väg, breddning av befintlig väg, uppförande av ny byggnad eller annan anläggning, skogsplantering, dikning och täktverksamhet.
- Upplag och deponier som inte är av tillfällig art.
- Markskador, till exempel körspår, trampsador, grävning, schaktning, täktverksamhet och andra ingrepp som kan skada markvegetationen.
- Dikning och markavvattning påverkar de hydrologiska förhållandena i området.
- Introduktion av främmande arter. Insådd av vallväxter.
- Gödslings- och försurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar påverkar floran negativt.

Se också under Negativ påverkan i bevarandeplanens första del.

Bevarandeåtgärder

- Skötsel enligt åtagandeplan för miljöstöd.
- Røjning av igenväxningsvegetation och ohävdsarter som tågväxter, älggräs och liknande, vid behov.
- Inventering av stagg-gräsmarken i delområde 3 vore önskvärt, då den inte inventerats på senare år.
- Välbevarad grundvattenstatus är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är gynnsamt.

6270 - Silikatgräsmarker

Areal: 0,22 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen återfinns i delar av delområde 1 invid fuktängen och i den östligaste delen av delområde 3. I delområde 1 förekommer många arter av hävdgynnad flora, bl.a. de typiska arterna slättegubbe och prästkrage. Floran gynnas genom sent betespåsläpp så att blommorna hinner sätta frö innan de betas av djuren. Även i delområde 3 finns hävdgynnade arter. De tre områdena ingår i marker som har miljöstöd för särskilt skötsel enligt landsbygdsprogrammet. I samband med ansökan om miljöstöd besöktes området i fält av Länsstyrelsens landsbygdsenhet och åtagandeplaner har upprättats för 2016-2020. Se även bevarandeplanens första del.

Sammantaget har följande typiska arter noterats i silikatgräsmarkerna: blåsuga, darrgräs, hirsstarr, höskallra, jungfrulin, klasefibbla, liten blåklocka, nattviol, ormrot, prästkrage, slättegubbe och ängsvädd (2009).

Generell beskrivning av naturtypen: Artrika, hävdpräglade gräsmarker nedanför trädgränsen på torra till friska, silikatrika jordar. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0 - 30%. Silikatgräsmarker är den vanligaste betesmarkstypen i Sverige och har vanligen en örtrik markvegetation. Örtrikedomen gör dem viktiga för många insekter, inte minst fjärilar och bin. Naturtypen kan uppträda i olika skepnader beroende på bland annat fuktighet och klimat.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, uppluckrad grässvål samt konkurrens från ohävsarter och främmande arter. Naturtypen är även känslig för förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och för minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen Silikatgräsmarker (6270) ska vara minst 0,22 hektar. Regelbunden hävd ska påverka området, genom årligt bete (helst med nötdjur) (ej vintertid), eller genom slåtter och efterbete. Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. fjolårsgräs) ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Typiska och karakteristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska finnas och förnygra sig. Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi och näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Krontäckningen av träd och buskar ska vara liten. Varken vedartad eller örtartad igenväxningsvegetation ska förekomma mer än i begränsad utsträckning. För naturtypen främmande arter ska inte finnas. Typiska och karaktäristiska arter ska förekomma tämligen allmänt.

Negativ påverkan

Se Negativ påverkan under naturtypen 6230. Naturtyperna bedöms kunna påverkas negativt av i princip samma saker.

Se också under Negativ påverkan i bevarandeplanens första del.

Bevarandeåtgärder

- Skötsel enligt åtagandeplanerna för miljöstöd.
- Røjning av igenväxningsvegetation och ohävsarter som smågran, tågväxter, älggräs och liknande, vid behov.
- Inventering av silikatgräsmarkerna i delområdena 1 och 3 vore önskvärt, då de inte inventerats på senare år.
- Välbevarad grundvattenstatus är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga

bevarandevärden.

Bevarandetilstånd

Bevarandetilståndet är gynnsamt.

6410 - Fuktängar

Areal: 1,4 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Fuktängar förekommer huvudsakligen i Natura 2000-områdets västra delar. Naturtypen dominerar delområde 1 och men finns även norr och strax söder om gården i delområde 3, i öster. I delområde 2, finns i den västra halvan en relativt stor kalkfuktäng. Kalkfuktäng finns också insprängd i fuktängen i delområde 1. Fuktängarna i området är mycket artrika, särskilt kalkfuktängarna. Typiska arter som förekommer i fuktängarna är: blodrot, darrgräs, gökblomster, hirsstarr, kärrsältning, loppstarr, majviva (rödlistad, nära hotad NT), ormrot, rosettjungfrulin, slankstarr, slätterblomma, smörboll, stagg, stjärnstarr, stor ögontröst (rödlistad, starkt hotad, EN), sumpmåra, svinrot, tätört, vildlin, ängsruta, ängsskallra, ängsstarr och ängsvädd. Även de karaktäristiska arterna blåtåtel, humleblomster, knapptåg och knagglestarr finns.

För den fridlysta och hotade arten stor ögontröst finns ett särskilt åtgärdsprogram och i fuktängen i delområde 2 har frön från arten på senare år sätts in för att försöka öka populationen. Hävden i delområdet är mycket bra, den sköts av Falbygdens naturskyddsförening.

I en mindre vattensamling i fuktängen som ligger i delområde 1 har större vattensalamander noterats. Se under beskrivningen av arten.

Generell beskrivning av naturtypen: Hävdpräglade fuktängar med blåtåtel eller starr nedanför trädgränsen. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0 - 30%. Hävdgynnade arter ska finnas. Två undertyper finns: a) Fuktängar på neutrala till alkaliska, kalkrika jordar med ett varierande vatteninnehåll, ofta relativt artrika. Här ingår bl.a. "kalkfuktängen" (6411). b) Fuktängar på surare jordar, ibland torvrika med blåtåtel, tåg- och starrarter (6410). Typen varierar beroende på hävd och hävdintensitet.

Typiska arter, exempel:

6410: Jungfru Marie nycklar, gökblomster, stagg, granspira m fl.

6411: Hårstarr, ängsstarr, ängsnycklar, vildlin, tätört m.fl.

Gemensamma: Ormrot, darrgräs, slätterblomma, gulärta, storspov, rödbena, toftsvipa.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, uppluckrad grässvål samt konkurrens från ohävdarter och främmande arter. Naturtypen är även känslig för förändrad hydrologi som t.ex. förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och för minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen Fuktängar (6410) ska vara minst 1,4 hektar (varav ca 0,33 ha utgör kalkfuktäng). Regelbunden hävd genom bete (helst med nötkreatur) (ej vintertid) eller slätter och efterbete ska påverka fuktängarna. Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. fjolårsgräs) ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Typiska och karaktäristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska finnas och förnygra sig. Hydrologin ska vara naturlig och markfuktigheten tillräcklig. Det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår eller andra avvattande anläggningar som medför negativ påverkan. Näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Krontäckningen av träd och buskar ska vara liten. Varken vedartad eller örtartad igenväxningsvegetation ska förekomma mer än i begränsad utsträckning. För naturtypen främmande arter ska inte förekomma. Enstaka värdefulla träd och buskar, t.ex.

bärande och blommande träd/buskar, hålträd, hagmarksträd, gamla träd ska förekomma. Typiska kärllväxter ska förekomma allmänt-rikligt.

Negativ påverkan

- Dräneringar som torkar ut naturtypen.
- Den fuktiga marken gör att grässvålen är extra känslig för tramp från tunga djur.

Se även Negativ påverkan under naturtypen 6230. Naturtyperna bedöms kunna påverkas negativt av i princip samma saker.

Se också under Negativ påverkan i bevarandeplanens första del.

Bevarandeåtgärder

- Skötsel enligt åtagandeplanerna för miljöstöd, d.v.s. sent betespåsläpp i delområde 1, slåtterängsskötsel med sen slåtter i delområde 2 och bete under hela vegetationssäsongen i delområde 3. Ej vinterbete.
- Ett åtgärdsprogram finns för arten stor ögontröst, se under beskrivning.
- Rójning av igenväxningsvegetation och ohävsarter som smågran, tågväxter, älggräs och liknande, vid behov.
- Inventering av fuktängarna i delområdena 1 och 3 vore önskvärt, då de inte inventerats på senare år.
- Välbevarad grundvattenstatus är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är gynnsamt.

En mindre areal fuktäng strax söder om gården har okänt bevarandetillstånd.

6510 - Slåtterängar i låglandet

Areal: 0,46 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Huvuddelen av delområde 2 i norr utgörs av naturtypen slåtterängar i låglandet. Slåtterängen har en mycket artrik och varierad flora. Här finns arter som trivs på allt från torr till fuktig mark, och kalkkrävande liksom kalkskyende arter. Hävden är god och slåtterängen sköts av Falbygdens naturskyddsförening. Slåtterängen är en av länets mest artrika och välskötta ängar. Förutom en rikligt mängd hävdgynnade kärlväxter finns här även stor ögontröst, som är en fridlyst och starkt hotad art (rödlistad EN). För arten finns ett särskilt åtgärdsprogram och i ängen har frön från arten på senare år såtts in för att försöka öka populationen. Typiska arter som förekommer i slåtterängen är: darrgräs, kattfot, knagglestarr, grönvit nattviol (fridlyst), gullviva (fridlyst), hirsstarr, höskallra, jungfrulin, klasefibbla, liten blåklocka, loppstarr, lundstarr, nattviol (fridlyst), ormrot, pillerstarr, prästkrage, rosettjungfrulin, slåtterblomma, slåttergubbe, smörboll, stor blåklocka, svinrot, vildlin, vårbrodd, ängsskallra och ängsvädd (2009). Tidigare har också de typiska arterna jungfrulin, klasefibbla, slåtterfibbla noterats. Av karaktäristiska arter kan nämnas blåsuga, majviva och vårbrodd.

I delområde 2 (slåtterängen och kalkfuktängen) växer också trädslagen björk, oxel och vildapel samt buskarna en, hägg och salix-arter. Även ängssvampar förekommer samt den strikt skyddade grodarten, åkergroda (även fridlyst).

Generell beskrivning av naturtypen: Artrika, torra – friska, hävdpräglade ängar. Naturtypen har utvecklats genom lång kontinuitet av slåtterängsskötsel (och ofta även använts som betesmark på senare tid). Krontäckning av träd och buskar är 0 – 30%. Hävdgynnade arter ska finnas. Typiska arter (kärlväxter) är: kattfot, slåttergubbe, slåtterfibbla, ormrot, darrgräs, Jungfru Marie nycklar, nattviol, prästkrage, jungfrulin, svinrot, rödklint, ängsnycklar, hirsstarr, pillerstarr m.fl. samt (fjärilar): ängspärlemorfjäril, skogsvisslare, vitfläckig guldvinge, slåttergräsfjäril, skogsnätfjäril, ängsblåvinge, smultronvisslare m.fl.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, förnaansamling, ökad näringsstatus, uppluckrad grässvål samt konkurrens från ohävsarter och främmande arter. Naturtypen är även känslig för förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och för minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen slåtterängar i låglandet (6510) ska vara minst 0,46 hektar.

Regelbunden fagning av ängen, slåtter och efterbete ska påverka gräsmarken. Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. fjolårsgräs) ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Typiska och karaktäristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska finnas och förnygra sig. Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi. Näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Krontäckningen av träd och buskar ska saknas eller vara liten. Varken vedartad eller örtartad igenväxningsvegetation ska förekomma mer än i begränsad utsträckning. För naturtypen främmande arter ska inte förekomma. Enstaka värdefulla träd och buskar, t.ex. bärande och blommande träd/buskar, hålträd, hagmarksträd, gamla träd ska förekomma. Det ska finnas födoresurser såsom pollen- och nektarresurser som kan utnyttjas av framförallt olika fjärilsarter. Typiska kärlväxter ska förekomma allmänt-rikligt.

Negativ påverkan

- Minskad eller utebliven slåtter och röjning av igenväxningsvegetation kan på sikt leda till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.

- Utebliven höbärgning leder till förnaansamling med utarmning av den hävdgynnade floran och faunan som följd.
- Årlig slåtter vid fel tidpunkt, t.ex. för tidigt på säsongen när växterna ännu inte hinner sätta frö, leder med tiden till utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- Vinterbete har mycket stor negativ effekt.
- Alltför kraftig röjning av buskar och träd så att organismer som är beroende av dessa strukturer missgynnas.
- Skötsel som avlägsnar småbiotoper, kantzoner och mosaikmiljöer och skapar skarpa gränser mellan olika markslag påverkar naturtypen negativt.
- Spridning av gödsel i naturtypen påverkar floran negativt.
- Tillskottsutfodring av betesdjuren ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran.
- Markexploatering och annan markanvändningsförändring i objektet eller i angränsande områden, exempelvis skogsplantering, dikning och täktverksamhet.
- Gödslings- och försurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar påverkar floran negativt.

Bevarandeåtgärder

- Skötsel enligt åtagandeplanen för miljöstöd i delområde 2, d.v.s. slåtterängsskötsel med sen slåtter. Ej vinterbete.
- Ett åtgärdsprogram finns för arten stor ögontröst, se under beskrivning.
- Röjning av igenväxningsvegetation och ohävsarter som tågväxter, älggräs och liknande, vid behov.
- Välbevarad grundvattenstatus är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är gynnsamt.

7230 - Rikkärr

Areal: 0,02 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

I den norra delen av delområde 2 finns ett mindre rikkärr. Rikärret gränsar till kalkfuktängen i söder och till skogsmark i norr. Typiska arter för rikkärr som noterats i delområde 2 är: gräsull, majviva, slätterblomma och ärtstarr. Även den karaktäristiska arten slankstarr förekommer.

Generell beskrivning av naturtypen: Rikkärr är artrika myrar med hög halt av mineraler och ett högt pH, ofta pH 6-8. Kärrarna kan förekomma friliggande i skog eller öppen mark eller som laggkärr vid mossar, som element i sträng-flarkkärr, blandmyrar och aapamyrar. Rikkärr finns även i kanterna av kalkrika och näringsfattiga sjöar, vid kusten, eller i anslutning till källor. Kärrarna har en mycket speciell flora och fauna som varierar med t ex krontäckningsgrad, kalkhalt och näringsförhållanden. Här finns många specialiserade arter, varav många är hotade. Rikkärrens bottenkikt domineras ofta av så kallade brunmossor, men förekomst av vitmossor är också vanligt. Många rikkärr är rika på orkidéer, men även andra kärlväxter som trivs i kalkhaltiga marker. Rikkärrarna kan variera från helt öppna till trädklädda samt att vissa är naturligt öppna, medan andra är beroende av röjning, slätter eller bete. Naturlig hydrologi och hydrokemi är viktigt för naturtypen, mindre äldre ingrepp som orsakat lokal störning av myren kan ibland förekomma. Rikkärr är ofta störningsgynnade eller beroende av hävd. Typiska arter är: axag, flugblomster, gräsull, knagglestarr, kärrknipprot, majviva, näbbstarr, snip, slätterblomma, ängsnycklar, ängsstarr, fetbålmossa, kalkkällmossa, kandtuffmossa, klotuffmossa, korvskorpomossa, källtuffmossa, nordtuffmossa, röd skorpionmossa, späd skorpionmossa m.fl.

Naturtypen är känslig för igenväxning, förändrad hydrologi som t.ex förändringar i anslutande grundvattenförekomster och förändrad hydrokemi, ökad näringstillförsel och störning av myrens torvbildning samt fragmentering och minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen Rikkärr (7230) ska vara minst 0,02 hektar.

Regelbunden hävd med slätter och efterbete, ska påverka området. Trampskador ska inte förekomma. Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. fjolårsgräs) eller igenväxningsvegetation ska finnas vid vegetationsperiodens slut. Vegetationen ska vara karaktäristisk för rikkärr med en artrik flora och fauna. Bottenkiktet ska ha förekomst av brunmossor, inslag av vitmossor kan finnas. Typiska och karaktäristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska förnygra sig. Näringsstatusen ska vara naturlig. Kärrarna ska vara naturligt näringsfattigt, tydligt påverkat av kalk och baskatjoner. Det ska finnas en ständig tillgång på baskatjon-rikt vatten. Kärrarnas hydrologi ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. Rikkärrarnas hydrokemi ska inte vara starkt påverkad av mänskliga ingrepp och/eller övergödning. Kärrarna ska vara öppna (krontäckning < 30%), enstaka träd och buskar kan förekomma. Täta bestånd av vass och vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma mer än i begränsad utsträckning. För naturtypen främmande arter ska inte förekomma. Typiska arter av mossor och kärlväxter ska förekomma tämligen allmänt.

Negativ påverkan

- Ingrepp i form av dikning och andra markavvattande åtgärder liksom dämning påverkar naturtypens hydrologi och hydrokemi, vilket kan ge konsekvenser på vegetation och torvbildning samt torvnedbrytning. Effekterna kan vara uttorkning, ökad igenväxning och

erosion.

- Många rikkärr med hävdgynnad flora hotas av igenväxning eller är under igenväxning p.g.a. av upphörd hävd. Problemet är störst i Sydsverige och beror vanligtvis på ändrad markanvändning och nedläggning av jordbruk.
- Alltför intensivt bete med tillhörande tramp kan skada rikkärr.
- Skogsbruk/avverkning i rikkärrets närmiljö kan påverka hydrologi, lokalklimat och markstruktur i rikkärret. Den blöta miljön är bl.a. känslig för sönderkörning och artsammansättningen är känslig för läckage av näringsämnen.
- Spridning av kalk, aska eller gödningsämnen ger drastiska förändringar på vegetationens artsammansättning. Motsvarande spridning av kemiska substanser i närheten kan också skada naturtypen genom luftburen deposition eller genom transport med tillrinnande vatten.
- Ökad våtdeposition av kväve kan påverka naturtypen och öka igenväxningstakten.
- Anläggning av skogsbilvägar över eller i närheten av naturtypen kan förutom påverkan på den fysiska miljön påverka hydrologin och/eller hydrokemin i ett område.

Bevarandeåtgärder

- Skötsel enligt åtagandepånen för miljöstud i delområde 2, d.v.s. slåtterängsskötsel med sen slåtter. Ej vinterbete.
- Røjning av igenväxningsvegetation och ohävsarter som tågväxter, älggräs och liknande, vid behov.
- Välbevarad grundvattenstatus är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är gynnsamt.

1166 - Större vattensalamander, *Triturus cristatus*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

I delområde 1 finns ett äldre vattenhål där större vattensalamander påträffades under en inventering 1997. Delområdet betas och är välhävdat, en aspdunge ligger i närheten av vattenhålet. Vattenhålet är instängslat. Vid inventeringen noterades även förekomst av mindre vattensalamander och åkergröda i dammen. Enligt uppgift finns vattensalamander kvar i området (2016).

Generell beskrivning av arten: Större vattensalamander leker på våren i små till medelstora permanenta vattensamlingar som kan vara gårds- och branddammar, grusgröpar, lertäkter, naturliga kärr, hållkar, avsnörda kustvikar eller skogstjärnar. Det är ovanligt att vattnen är mindre än 10 m i diameter och grundare än 0,5 m. Den långa larvutvecklingen gör att vattnet måste vara permanent. Lekvattnen är oftast fisk- och kräftfria eftersom arten har svårt att samexistera med fisk då dessa i stor utsträckning äter vattensalamanderns larver. Även kräftor och simändar som betar i vattenvegetationen kan missgynna arten. Frånvaron av fisk innebär också att det finns ett rikare utbud av lämplig föda (evertebrater) för vattensalamandern. Lekvattnen har ofta en viss vegetation av vattenväxter och är solbelysta, vilket innebär att de blir isfria tidigt på våren och håller en hög temperatur långt in på hösten. Vattenkvaliteten är viktig, pH bör inte vara under 5,0 och vattnet bör inte ha höga koncentrationer av kväve. Med undantag för lek- och larvperioden lever den större vattensalamandern på land. Djuren håller till under murkna trädstammar och stubbar, i smågnagargångar, under mossbekladda stenar och i blockterräng, vanligen i fuktig huvudsakligen lövdominerad skog, men påträffas sällsynt även på öppen mark som t.ex. i fuktiga hagar med högvuxet gräs eller på vägar under vandring. En majoritet av individerna i en population tycks vandra endast mellan 10-100 m från det småvatten de reproducerar sig i, detta under förutsättning att lämpliga landmiljöer finns inom detta avstånd. Isolerade förekomster av större vattensalamander riskerar att dö ut helt, till exempel på grund av igenväxning, om avståndet till andra lämpliga lek- och landmiljöer är stort.

Arten är känslig; för brist på lämplig landmiljö (såsom murkna trädstammar och stubbar, smågnagargångar, mossbekladda stenar och blockterräng, lövträd, äldre lövdominerad skog), förändrad hydrologi och uttorkning av mark och lekvatten, förändringar i ansluten grundvattenförekomst, försämrade vattenkvalitet (såsom försurning, ökad näringstillförsel till vattnet, grumling) samt sänkt vattentemperatur genom beskuggning av lekdammen (genom t.ex. igenväxning), inplantering av fisk, kräftor, gäss och ankor i lekvattnet, igenväxning av lekvattnet, fragmentering av landskapet, isolerade populationer.

Bevarandemål

En livskraftig population av Större vattensalamander ska förekomma i området. Lekdammen bör vara minst ca 10 m i diameter och successivt djupa mot ett maxdjup på minst ca 0,5 m, gärna djupare. Vattenvegetation i dammen ska vara naturlig och vattnet ska ha ett gynnsamt pH-värde (över 5,0). Lekvattnet ska vara permanent och för larvernans utveckling, hålla vatten från månadsskiftet februari-mars till november. Lekvattnets hydrologi ska vara opåverkad. Det ska inte förekomma gödsling i anslutande marker. I landmiljön ska finnas tillgång till död ved, stubbar, stockar, stenar/block och liknande. Dammen bör nås av solbelysning på södra sidan och ha visst vindskydd från norra sidan. Vegetationen kring dammen ska bestå av lövträd, buskar och gräs.

Negativ påverkan

Faktorer som skulle kunna påverka arten negativt kan härröra från aktiviteter eller händelser både i och utanför artens bägge livsmiljöer och räknas därför upp under respektive livsmiljö nedan. För övriga faktorer som kan påverka negativt, se bevarandeplanens första del.

Generellt kan sägas att fragmentering av artens båda livsmiljöer givetvis inte är bra då den har en begränsad spridningsförmåga. Fragmentering kan säkert medföra negativa konsekvenser i vissa regioner, men har arten bara kontinuerlig tillgång till lämpliga lekvatten med lämpliga landmiljöer runt, räcker det troligen för att den ska överleva på längre sikt.

Lekvattnen hotas av:

- habitatförstöring, så som igenläggning av dammar, dikning och dränering, samt naturlig igenväxning av grunda småvatten.
- förändringar av träd- och buskskikt kring lekvatten, med igenväxning och ökad skuggning som följd.
- allför kraftig röjning på norrsidan av lekvattnet leder till minskat vindskydd och sänkt vattentemperatur.
- förändringar av hydrologin som kan bero på t.ex. dikningar, utfyllnader och förändrad markanvändning i eller utanför området.
- inplantering av fisk och kräftor leder till att salamandrarnas ägg och larver äts upp.
- introducering av gäss och änder minskar lekvattnets kvalitet bl.a. genom deras kraftiga betning av vegetationen och därmed sannolikt också salamandrarnas ägg.
- plantering av gran och andra barrträd i lekvattnets närhet leder till ökande beskuggning och tilltagande försurning.
- nedfall av försurande ämnen.
- övergödning kan bidra till perioder av syrebrist vilket har en negativ inverkan på överlevnaden av ägg och larver.
- brist på lämplig livsmiljö och fragmentering är ett problem då arten har en begränsad spridningsförmåga. Goda förutsättningar för långsiktig överlevnad nås först vid dammtätheter närmare 4 dammar/km². Mycket pekar på att den större vattensalamandern kräver fungerande metapopulationsdynamik för långsiktig överlevnad i ett givet område.

Landmiljöerna hotas av:

- kraftiga avverkningar/röjningar i de områden runt lekvattnet där arten övervintrar och lever fram till lekmogen ålder.
- brist på murkna trädstammar, stubbar, smågnagargångar, stenar, stenhögar etc., områden med fuktigare, lite högre och tätare vegetation.

Bevarandeåtgärder

- Arten kräver noggrant skydd enligt art- och habitatdirektivet. Den ingår i art- och habitatdirektivets bilaga 4 och betecknas med N i artskyddsförordningens bilaga 1. Se under Bevarandeåtgärder i bevarandeplanens första del.
- Förekomsten av större vattensalamander i Kurebos närområde är dåligt känd, det bör därför undersökas om det finns fler lämpliga lek- och landmiljöer i närheten. I delområde 3 finns en mindre damm. Denna bör undersökas efter förekomst av större vattensalamander. Möjligheten att vid behov restaurera denna och andra dammar samt nyskapa småvatten i närområdet bör också ses över.
- De viktigaste förutsättningarna för att upprätthålla gynnsam bevarandestatus för den större vattensalamandern är att befintliga vattenansamlingar i objektet finns kvar och att de inte inplanteras med fisk eller utsätts för kraftiga rensningar. Det är också viktigt att en god vattenkvalité bibehålls.

- Välbevarad grundvattenstatus är en viktig förutsättning för att dammen och omgivande naturtyp ska ha fortsatt höga bevarandevärden.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms vara gynnsamt.

Artens bevarandetillstånd i länet bedöms vara gynnsamt, detta har framkommit genom olika inventeringsresultat.

Dokumentation

Artportalen. ArtDatabanken SLU. www.artportalen.se. Uttag 2017-04

Bertilsson, A. 1997: Ängs- och hagmarker. Sammanställning. Länsstyrelsen i Skaraborgs län. Mariestad.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län. Områden av riksintresse för naturvård och friluftsliv samt områden med geografiska bestämmelser. NRO 14128 Kurebo (2000 och 2008)

Länsstyrelsen i Skaraborgs län. 1994: Ängs- och hagmarker i Falköpings kommun. Rapport - 94/19.

Jordbruksverket, 2002-2004. Inventering av värdefulla ängs- och betesmarker. GIS-skikt och databas med inventeringsresultat.

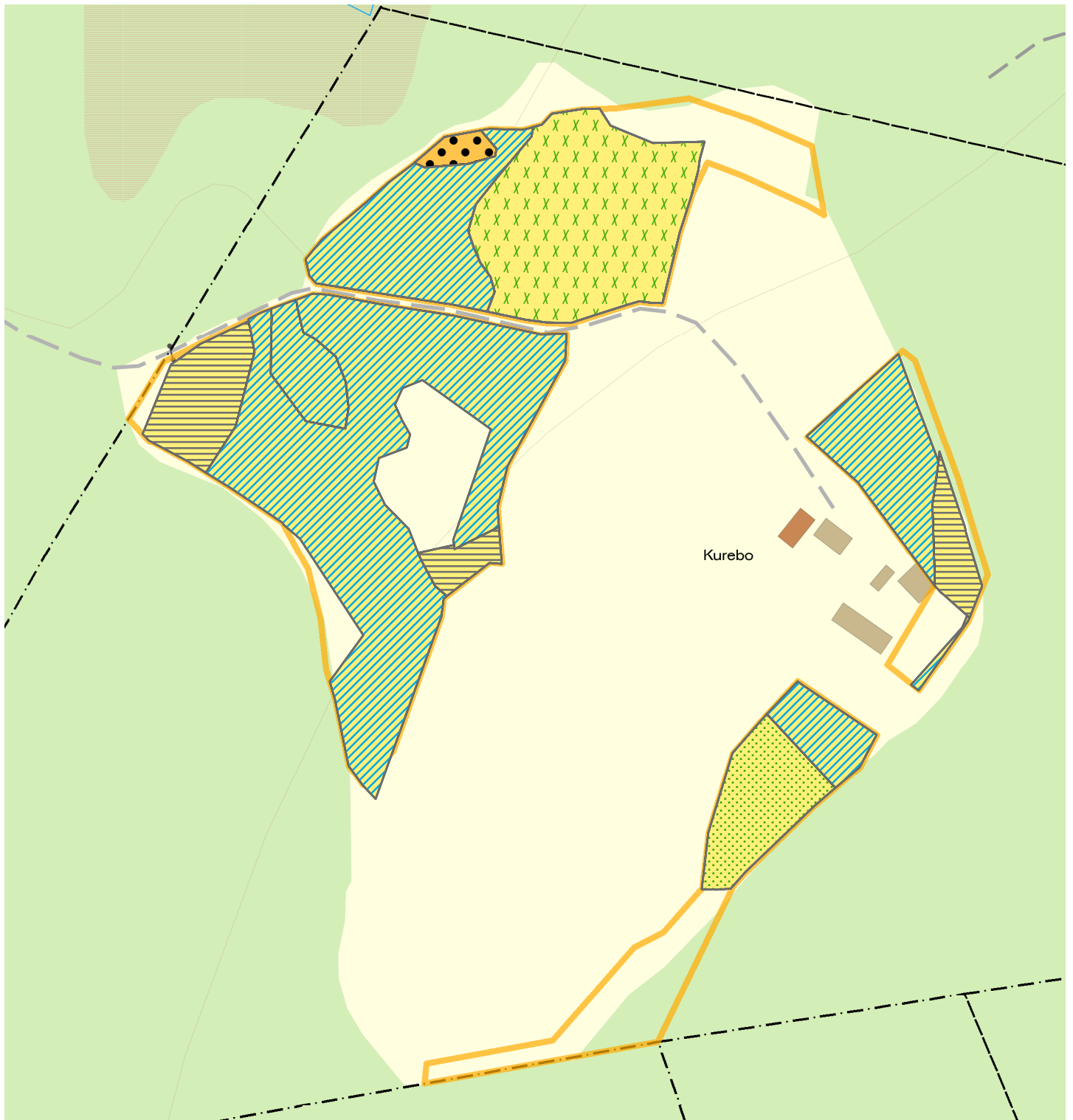
Jordbruksverket, Multikuben, uttag 2017-04.

Naturvårdsverket. Art- och naturtypsvisa vägledningar. www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Natura-2000/.

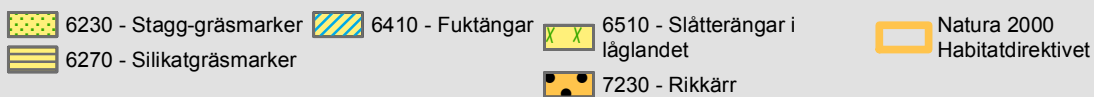
Bilagor

Kartor:

1. Natura 2000-områdets avgränsning, beslutskarta
2. Naturtypskarta

Natura 2000-naturtypskarta, Kurebo SE0540286, Falköpings kommun

"Vita" områden som ingår i området utgörs av icke natura 2000-naturtyp.